Edunvalvontajärjestö
PUSH ry

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Asia: HE 158/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työaikalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Viitaten hallituksen esitykseen eduskunnalle työaikalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 158/2018 vp) poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry lausuu seuraavaa edustaen kaikkiaan noin 650 valtionhallinnon lakimiestä.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet PUSH ry:n hallituksen lisäksi yhdistyksen taustayhdistykset eli Suomen Syyttäjäyhdistys ry, Suomen Kihlakunnanvoudit ry, Poliisilakimiehet ry, Suomen Nimismiesyhdistys ry sekä Suomen Henkikirjoittajayhdistys ry.

Työajattomuudesta on hallituksen esityksessä säädetty ehdotetussa 2 §:ssä. Ehdotetun säännöksen johtolauseessa edellytetään kuitenkin työaika-autonomiaa. Tämä perustuu työaikadirektiivin 2003/88 artiklaan 17 sekä yhteisöjen tuomioistuimen ja Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön. Ehdotettu soveltamisalarajoitus on tulkinnanvarainen, mitä nykyinen sääntely ei ole.

PUSH ry katsoo, että uudessa työaikalaissa on työajattomuus säilytettävä niiden sen edustamien virkamiesryhmien osalta, joita työajattomuus nykyisen lain mukaan koskee. Näitä ovat syyttäjät ja ulosottomiehet. Tämä on tuotava lain esitöissä selkeästi esiin. Lain esitöissä on tuotava tarkemmin esille se, mitä työaika-autonomialla tarkoitetaan ja mitä tämä tarkoittaa laissa työaikalain ulkopuolelle jätettyjen ryhmien osalta. Nyt asia jää epäselväksi.

Lain esitöissä pelkkä maininta työaika-autonomiaedellytyksestä ei ole riittävä. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on mm. todennut, ettei työaika-autonomia toteudu,

jos ennalta miltään osin määrätään työaikaa. Työaika-autonomia edellytys poistaa työnantajalta mahdollisuuden antaa työaikaa koskevia ohjeita ja määräyksiä. Tulisikin tarkemmin miettiä, onko työaika-autonomia esimerkiksi sopusoinnussa virka-aikana tapahtuvan päivystyksen kanssa tai sen kanssa, että esimerkiksi syyttäjille määrätään istuntopäiviksi määrättyjä viikonpäiviä tai vakiopituisia istuntopäiviä. Tällä hetkellä työnantaja on antanut yksityiskohtaisia määräyksiä virastotyöaikaan sidotuista läsnäolovelvoitteista, vakio viikonpäiviä istuntopäiviksi ja muista työajan sijoitteluun liittyvistä asioista. Näihin tulee ottaa Eduskunnassa kantaa. Mielestämme tällaiset määräykset eivät ole mahdollisia uuden ehdotetun työaikalain säännöksen perusteella. Ne rikkovat laissa ja oikeuskäytännössä edellytettyä työaika-autonomiaa.

Tämä tulisi myös lain esitöissä tuoda selkeästi esille, kuten se, ettei nykyisen kaltaisia määräyksiä työajan pituudesta, sijoittelusta tai läsnäolovelvoitteesta voi enää uuden työaikalain mukaan antaa. Jotta tämä muutos tulee selkeästi ilmi, olisi se selvyyden vuoksi todettava lain perustelutekstissä. Näin myös vähennettäisiin mahdollisia tulkintaerimielisyyksiä.

Direktiivi ei myöskään anna mahdollisuutta siirtyä vuosityöaikaan eikä toisaalta mahdollisuus joustotyöaikaan sovellu, koska tasausjakso on ainoastaan 4 kuukautta. Tällöin esimerkiksi syyttäjien pisimmissä istuntokäsittelyissä ei tasaus onnistu niin lyhyessä ajassa. Istunnot voivat parhaimmillaan kestää vuoden.

Työajattomilla työajan tasausta on ollut ja tulee edelleen olla mahdollisuus sopia työajantasauksesta pidemmällä aikavälillä. Lähtökohta työnmäärässä tulee kuitenkin olla normaali viikkotyötuntimäärä 36,45.

Työn luonteen ja työn järjestämisen erityispiirteiden vuoksi kaikilla ehdotetun lain 5-kohdan henkilöstöryhmillä (tuomarit, syyttäjät, ulosottomiehet jne.) on samankaltainen vaatimus työaika-autonomian osalta. Lainsäädännöllä pitää yksiselitteisesti sulkea pois mahdollisuus siihen, että paikallinen valtiotyönantajan edustaja voisi antamalla määräyksiä paikallaolosta/etäpäivien määrästä tms. tosiasiallisesti viedä työaika-autonomian pois virkamiehiltä. Tämä johtaisi pahimmillaan tilanteeseen, että samanlaisissa töissä olisi erilainen kohtelu virkamiehillä työajattomuuden suhteen, vaikka työn luonne on samanlainen. Työn pääsisällön tulee määrittää työajattomuus. Kaikille laissa mainituille ryhmille tulee taata mahdollisuus oman työajan sijoitteluun.

Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 2018

Marika Valjakka
puheenjohtaja
PUSH ry